

Utdanningsmelding 2017

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap

Utdanningskvalitet: Status for fremdrift av igangsatte kvalitetstiltak og vurdering av behov for nye, inkludert oppfølging av resultater fra Studiebarometeret og Underviserundersøkelsen. Orientering om gjennomførte programevalueringer i 2017 og status for revisjonsarbeidet i studieprogrammene. Vi ber også om informasjon om arbeid med økt gjennomstrømming og reduksjon av frafall i studieprogrammene.

AHKR deltok i 2017 i fakultetets mottaksopplegg for andre gang, og vi mener opplegget er godt og velorganisert. Vi er likevel fortsatt av den oppfatning at fagene burde introduseres tidligere i mottaket, og etterlyser igjen en revurdering av rekkefølgen på innholdet i denne uken, samt en analyse av faktisk effekt på tilhørighet og frafall. Vi mener også at instituttintern oppfølging av mottaksuken er viktig for å få god effekt. Dette er særlig fulgt opp på religionsvitenskap, der fagets filmkveld har etablert seg som en tradisjon. AHKR ser også markering av ferdige masterkandidater som et identitetsskapende tiltak. Instituttet arrangerte en intern mastermarkering i 2016, men dette utgikk i 2017 fordi den sammenfalt for mye i form og innhold med fakultetets markering som da ble innført. Fakultetsmarkeringen var flott og høytidelig og klart verdsatt av studentene, men AHKR ønsker i tillegg å utvikle et lokalt og fagorientert arrangement.

AHKR tilbød i 2017 emnet HIS131 Det antikke Hellas' historie. Undervisningen foregikk ved Det norske instituttet i Athen. 14 studenter besto emnet, og ga svært gode tilbakemeldinger på opplegget. Studier som innebærer reise – enten det er i form av opphold ved de norske studiesentrene i utlandet, feltarbeid eller ekskursionsjoner – bidrar til økt trivsel og tilhørighet blant studentene. Siden dette er faktorer vi vet bidrar til økt gjennomstrømming, og siden reisevirksomhet gir både faglige og personlige gevinster, prioriterer AHKR dette i sitt studiekvalitetsarbeid. AHKR har gitt støtte til en rekke lokale ekskursionsjoner i 2017, i tillegg til studieturer til København, Aarhus og Oslo. Utdrivningsstallene ved instituttet har vært noe bedre i 2017 enn tidligere, først og fremst på grunn av en gledelig økning i utveksling på arkeologi. Religionsvitenskap meldte seg i 2017 som pilot i prosjektet «Aktiv avmelding av utveksling», som på sikt kan innebære at utvekslings automatisk legges inn i alle studenters utdanningsplaner, for å se om dette kan få opp utreisetalene på faget.

AHKR har stadig fokus på å revidere og forbedre studietilbudet, i tråd med programsensorrappporter, evalueringer, interne strategier og politiske satsninger. De fleste av fagene ved AHKR har etablert et velfungerende samarbeid med programsensor, og vi vurderer ordningen som viktig for studietilbudenes kvalitet, utvikling og revisjon. På grunn av

skifte i sensorer har imidlertid aktiviteten i 2017 vært liten. Nye avtaler og nye tidsplaner for gjennomgang vil komme på plass i løpet av 2018.

AHKR har ambisjoner om mer studentaktiv læring og allsidig digitalisering av undervisningen, men den store studenttilstrømningen kombinert med bortfall av ressurser gjør det utfordrende å få plass til utvikling av og oppstart av nye metoder og virkemidler. På lengre sikt vil gjennomtenkte digitale virkemidler kunne legge til rette for mer studentaktivitet med god læringseffekt. Det er engasjement og nytenkning internt rundt dette. Et eksempel er arkeologis deltakelse i Erasmus+ prosjektet «Ancient cities» der man skal prøve ut ulike digitale undervisningsmetoder og forske på hvordan de fungerer.

Lektorprogrammet med master i historie eller religionsvitenskap hadde oppstart høsten 2017, og ved å omdisponere studieplasser fra andre HF-program, tok fakultetet opp hele 40 studenter. Sammen med et høyt antall fag 2-studenter på de andre lektorprogrammene og et stadig høyere antall PPU-studenter, utgjør lærerstudentene en merkbar del av AHKR's studentmasse, og lærerutdanning en vesentlig del av instituttets utdanningsvirksomhet. Dette er en ønsket utvikling og en viktig samfunnsoppgave, men samtidig en ressursmessig og administrativ utfordring. Ressursfordeling i forbindelse med PPU-opptaket trenger fremdeles en avklaring.

Studentene på alle AHKR's fire fag etterlyser bedre orientering og veiledning om yrker, karriereveier og muligheter. Dagens HF-studenter nærer en mer reell bekymring for fremtiden enn tidligere kull. De trenger derfor mer konkret informasjon enn den tradisjonelle yrkesveiledningen som vektlegger HF-utdanningenes allmenne verdi og allsidige bruksområde. AHKR fikk i 2017 tildelt studiekvalitetsmidler for å gjennomføre en undersøkelse om studentenes tanker og behov rundt karriereveiledning, og på grunnlag av dette bygge opp et apparat ved instituttet som skal sikre en mer jevnlig tilførsel av karriereinformasjon og kontakt med yrkeslivet. Prosjektet gjennomføres i 2018.

Åpen dag ble i 2017 arrangert for tredje gang for elever i videregående skole, og AHKR har deltatt hvert år. AHKR's tverrfaglige opplegg hadde godt oppmøte, men likevel stort frafall i forhold til påmeldingstallene. Når det gjelder organisering og logistikk har Åpen dag forbedringspotensial, men arrangementet kan bli en viktig rekrutteringskanal, og AHKR jobber på sin side med å utvikle sitt innslag slik at det treffer målgruppen enda bedre.

Portefølje og dimensjonering: Planer for endringer og dimensjonering av studietilbud og opptak

AHKR har i 2017 fått bekreftet at nedgangen i studenttall og studiepoengproduksjon vi så i 2013 og 2014 var forbigående. Samlet har instituttet hatt en jevn økning i studenttall og produksjon siden 2015, og i 2017 hadde instituttet den høyeste studiepoengproduksjonen siden 2007 (som var siste frist for å avlegge hovedfag). I 2017 passerte AHKR også oppmeldingsrekorden fra 2016. Den store pågangen er svært gledelig, men øker presset på undervisnings-, sensur- og studieadministrasjonskapasiteten. For å ivareta studiekvaliteten er

dette forhold som må vektlegges i den videre vurderingen av både dimensjonering og opptak, inkludert nye opptaksreguleringer på master- og bachelornivå.

Det er i 2017 allerede vedtatt innsparingstiltak på flere emner, også på ett av innføringsemnene (KUVI100), og flere er planlagt for 2018.

HF2018-prosjektet har tatt mye plass i 2017. Når det på slutten av året ble klart at de nye planlagte programmene ikke skal opprettes, har prosessen likevel gjort historie og kulturvitenskap mer bevisste på sitt samarbeidspotensiale. Fellesemnet HIK117 vil bli opprettet, under tittelen Kulturhistorisk fordypning, og være et berøringspunkt mellom fagene og gi mulighet for fagene til å bidra med ressurser inn i hverandres spesialiseringer dersom situasjonen skulle kreve det. Arkeologi har med sine temabaserte fordypningsemner hatt anledning til å justere ned sitt fordypningstilbud i 2017, da faget har hatt liten undervisningsbemanning. Å drive en lærerutdanning bestående av lektorutdanning med fag 1 og 2 i tillegg til PPU, representerer et ressursbehov som vanskelig kan reduseres. Størrelsen på fag 2-kullene er ikke kjent før lektorstudentene er godt uti sitt tredje semester. Dette gir et lite forutsigbart antall studenter som skal skrive bacheloroppgave i historie eller religionsvitenskap.

I forbindelse med bemanningsplanen har AHKR lagt vekt på å få oversikt over ressurser som trengs for å gjennomføre studietilbudet, og har ført et regnskap over undervisningsressursene som brukes på dagens emner. Ressursregnskapet skal gi økt bevissthet på ressursbruk og prioritering, og vil blant annet være et verktøy for å overvåke ressursbruken i instituttets arbeid med mer studentaktiv undervisning.

Tilrettelegging for praksis i studiene

AHKR tilbyr to studier som er å betrakte som profesjonsstudier: lektorutdanning og arkeologi. I begge disse løpene er praksis sentralt. Praksisdelen av lektorutdanningen er styrt av rammeverket for lærerutdanning, og håndteres administrativt av Psykologisk fakultet. Kvaliteten på praksisperiodene for lektorstudentene er imidlertid avhengig av gode praksislærere og av tilstrekkelige og kompetente praksisbesøk. Begge deler er begrensede goder som blir presset ved høye studenttall som følge av økt opptak.

Også i arkeologistudiet forplikter oss til å tilby praksis i felt. Feltkurset i arkeologi høsten 2017 foregikk i Lærdal, som faglig og logistisk sett var den mest hensiktsmessige lokaliseringen. Kurset var godt organisert og ble vellykket for studentene og en interessant erfaring for lokalmiljøet som ble invitert til en åpen dag. Kurset ble imidlertid også svært kostbart og tidkrevende for alle involverte. Nå er feltmulighetene i nærheten av Bergen få, og med dagens finansieringsmodell er det ikke mulig å tilby tilstrekkelig felterfaring uten at budsjettet overskrides betydelig. Instituttet er nå i dialog med Universitetsmuseet om et mulig samarbeid om feltkurset, og vi håper å komme frem til en avtale innen feltkurset høsten 2019 skal planlegges.

I tillegg til den profesjonsrettede praksisen tilbyr instituttet også *AHKR201 Praksis i arbeidslivet* for alle studenter. Dette er fortsatt et populært tilbud, og uteksaminerer studenter jevnlig. Disse studentene får blant annet verdifull og relevant praksis i arkiv og museum.

Oppfølging av handlingsplaner: Status for oppfølging av Handlingsplan for etter- og videreutdanning 2015-2017 og prioriterte tiltak for 2018 som oppfølging av Handlingsplan for utdanningskvalitet.

AHKR arbeider jevnt for å øke sin Etter- og videreutdanningsportefølje. I 2017 har de etablerte tilbudene for Sykepleierforbundet og museumssektoren gått som planlagt. AHKR ble i 2017 tildelt initieringsmidler fra UiB Videre for utvikling av et videreutdanningstilbud i didaktikk for lærere, særlig rettet mot praksislærere i skolen. Tilbudet har oppstart i 2018, og vil heve didaktikkompetansen i skolen samtidig som det vil styrke lærerutdanningen ved UiB. Dette er i tråd med AHKR's arbeid de siste årene med å videreutvikle sin rolle som lærerutdanningsaktør – et arbeid som i 2017 har vist tydelige resultater.